

28
4.15

ЕВГЕН ОНЄГІН

Ліричні сцени в трех діях а 7 картинах.

Музика П. ЧАЙКОВСЬКОГО.

На українську мову переклав

Франц Коковський.

Накладом Йосифа Стадника.

ЧЕРНІВЦІ, 1910.

З друкарні тов. „Руска Рада“, під зарядом І. Захарка.

нет

ЕВГЕН ОНГИН

Михаил П. ВАЙКОВСКИЙ

Второй том романа
в двух частях

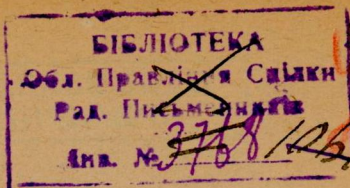
Минск: Беларусь, 1988

✓

100

11

RECEIVED
JAN 3 1901
U.S. DEPT. OF AGRICULTURE
WASHINGTON, D.C.

ЕВГЕН ОНЄГІН

Ліричні сцени в трех діях а 7 картинах.

Музика П. ЧАЙКОВСЬКОГО.

На українську мову переклав

Франц Коковський.

Накладом Йосифа Стадника.

ЧЕРНІВЦІ, 1910.

З друкарні тов. „Руска Рада“, під зарядом І. Захарка.

ОБОВ'ЯЗКОВИЙ
ПРИМІРНИК

ЦЕНТРАЛЬНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

ХНУ ІМЕНІ В.Н. КАРАЗІНА

№ А569738

4

О С О Б И:

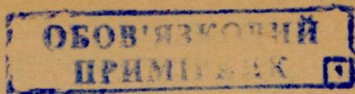
Ларіна, поміщиця . . .	п-ні Емілія Марольд
Тетяна } єї дочки . . .	п-ні Ф. Лопатинська
Ольга } . . .	п-ні В. Петровичева
Филипівна, нянька . . .	п-ні Ольга Левицька
Евген Онєгін . . .	п. Йосиф Шиманський
Ленський	п. Петро Романовський
Князь Гремін . . .	п. Іван Рубчак
Ротний	п. Іван Даньчак
Зарецький	п. Йосиф Мартинович
Тріке, француз . . .	п. Василь Петрович
Гільо, камердінер . .	п. Амврозій Бучма

Селяни, селянки, гості на бали, поміщики,
поміщиці і офіцери.

Дієть ся на селі і в Петербурзі в двайцяти
роках.

Перший раз на українській сцені виставлено в театрі
„Руської Бесіди“, за дирекції Йосифа Стадника
в Чернівцях дня 9 мая 1910 року.

К 8050

І. ДІЯ.

(Сад при помешканю Ларіни. На ліво дім з терасою, на право широке дерево і цвіти. В глибині сцени старе дерев'яне огорожене ізза якого з між зелені видніє церков і село.)

1. Вихід.

Ларіна і Филипівна: За сценою голоси Тетяни і Олі. Ларіна сидить під деревом, і варить повила, прислухуючи ся сьпівови доньок. Филипівна сидить коло неї та помагає її варити:

Тетяна і Ольга. (за сценою).

Чи чули ви за гайом гарний сьпів,
кохання сьпів, сьпів журби-печали,
коли поля в поранний час мовчали,
сопілки звук сумний із далі плив,

Чи чули ви?

Зітхали ви, почувши тихий сьпів,
кохання сьпів, журби — печали,
як у гаю ви молодця стрічали,
якого зір у даль далеку вів,

Зітхали ви?

Ларіна.

Сьпівають там, і я, бувало,
чи тямиш ти і я сьпівала...

Нянька.

Ви тоді були мовби цвіт!

Ларіна.

Як я любила Річардсона;
і не тому щоби читать,
але що все княжна Аміна,
моя московська кузина,
оповідала лиш о нїм.

Няня.

І женихом в той час ще був
супруг ваш, а ви по неволі
тоді думали лиш о тїм,
який поведеннєм своїм
вам до вподоби був і волі!

Ларіна.

Ах, Грандізон був славний франт,
картяр і гвардії сержант...
Як одягала ся все я...

Няня.

Усе по моді до лица...
Нараз без вашої поради,
на силу вели до вінця...
Потім щоби розвіять горе,
сюди приїхав пан ваш скоро,
ви з мужем хтіли розвестись,
потім хазяйством зайнялись,
привикли, щасливі стали.

Ларіна.

Ах, як я плакала, ридала;
із мужом булаб розвелась —
привикла і щаслива стала.

Ларіна і Няня.

Навичку Бог післав вже нам,
вона веде до щастя брам.

Ларіна.

Корсет, альбом, княжну Полїну,
стихів сердечних з сотень пять
я всьо забула...

Няня.

Стали звать
Акулькою давну Селїну
і відновили на кінець...

Ларіна: *(мишає повила).*

На ватї шляфрок і чіпець!
А муж любив мене сердечно,
у всьому вірив безконечно.

Няня.

А пан наш вас любив сердечно,
у всьому вірив безконечно.

Ларіна і Няня.

Навичку Бог післав вже нам,
вона веде до щастя брам.

*(За сценою чути хор мужиків, що скоро
наближається)*

Хор.

Розболіли мої ніженьки від походоньку,
почорніли мої рученьки від роботоньки,
щемить моє нещасливе серце із розпуки, гей!
не знаю як жити, як коханую забути.

2. Вихід.

*(Входять селяни, на переді несуть украшений
цвітами сніп. Ларіна, Филипівна, пізнійше
Тетяна, Ольга, Хор).*

Хор.

Здорові пані — матінько!
Витай наша добродійко!
Ось ми до вашої милости
сніп цвітем вкрашений принесли,
жатьбу скінчили всю.

Ларіна.

(відповідає ласкаво на їх поклони).

Ну, щож гарненько — веселіть ся,
я рада вам ; засьпівайте що будь
[веселійше.

Хор.

Ми зараз матінько потішимо вас!
Гей, дівки в круг сходіть ся,
ну, щож ви, скорше бо!

(Дівчата уставляють ся в коло, иньші гуляють зі снопом)

Гей, там по мості, місточку,
по калинових дощинках,
ладо, ладо, ладо, ладо,
по калинових дощинках,
гей, там надходе хлопчина
гейби ягідка малина!
ладо — і т. д.
гейби ягідка малина!

(В тім часі входять Тетяна і Ольга на балькон)

На плечах несе ковінку
а під полою дубинку
ладо — і т. д.
а під полою дубинку
а під другою скрипчину,
гей бережи ся, дівчино,
ладо — і т. д.
гей, бережи ся дівчино!
Сонце скрилось, а чи спиш ти
або вийди, або вишли
ладо і т. д.
або вийди, або вишли
або Катрю, або Ганю,
або серденько Параню.
Парасенька поспішала,
з милим любо розмовляла,
не дивуй ся мій козаче;
в чім ходила, в тім й вийшла:
у тоненькій сорочині,
у короткій спідничині,

ладо — і т. д.
у тоненькій сорочині,
у короткій спідничині.

Тетяна. (*з книжкою в руках*)

Як я люблю під звук пісень ось тих
думками часом полинуть кудись далеко,
в безмежну далечінь!

Ольга.

Ах, Таню, Таню!
Усе лиш мрієш ти; а я не так —
я весела, як тільки пісню чую.

(*Підтанцьовує*)

(*Ольга підходить наперед держачи за руку
Тетяню, Ларіна і Филипівна підходять до них*).

Ольга.

Я не умію томить очі
і не люблю думать сама
десь на балконі в темні ночі,
зітхать усе з серденька дна!
На що зітхать, коли щасливо
веселі дні мої пливуть?
Я не турботна а говірлива
мене дитиною зовуть!
Я буду жить усе гаразд
і все остану однакова
все як зелена діброва
в майський, весняний, гарний час!...

Матусенько погляньте-но ви на Таню
(показує на Татяну, яка сіла на ступінь те-
раси і потонула в читанню)

Ларіна. *(підходить до Татяни).*

А що? Знова чогось поблїдла ти так...

Тетяна. *(підносить голову)*

Ах, се вже моя є вдача, не трівайтеся!
Таке цікаве те, що я читаю!

Ларіна. *(Сьмієть ся).*

І від того ти блїда?

Тетяна.

А вжеж мамо!

Тут образ мук сердечних двох коханців
мене ворушить. Ох, як жаль їх бідних...

Ларіна.

Та годї, доню, перше я також
читала книги сї, тай хвилювалась.
Усе те видумка. Прийшли роки
і я тепер знова байдуже стала.

Ольга.

Ах, справді як байдужі ви: погляньте
ось фартушок свій зняти забули! ах!
А як приїде Ленський, що тоді?

Ларіна *(знімає фартушок).*

І справді так!

Тетяна *(дивить ся з тераси)*

Ленський! та не сам...

Няня (*в бігає швидко з козачком*).

Ах, панночко, приїхав
до нас пан Ленський, а ще із ним разом
і добродій Онегін...

Тетяна.

Ах, чим скорше
я утечу!

Ларіна.

Куди ти? Годі, Таню!
Сьміять ся будуть! Ох, Боже, очіпок
мій на боці.

(*При помочи Ольги поправляє чіпець*).

Ольга.

Кажіть же їх просить.

(*Няня причепурює Таню, і відходить падаючи
знак, щоб вона не боялась*).

Ларіна.

Проси!

(*Козачок відходить*)

3. Вихід.

(*Ларіна, Тетяна, Ленський, Онегін*)

Ленський.

(*підходить до Ларіни і витаєть ся*)

Mesdames ! Я осьмілив ся нині
прийти з приятелем. Пані дозволять :
се Онегін мій сусід...

Онегін.

Честь яка !...

Ларіна.

Ми раді вам... будь ласкаві... сідайте !
Ось донечки мої (*обі присідають*).

Онегін.

(*з поклоном*) Пані !

Ларіна.

Прошу вас,
підім в кімнати... чи волите ви
на вільнім воздусі остать ся ? З нами
без церемоній будьте. Ми сусіди,
тож панькати ся годі нам.

Леньский.

Чудово

Так тут. Люблю я сад отсей тінистий
в нїм так приємно

Ларіна.

Ну, щож, най буде так !
А я полишу вас,
погляну по хазяйстві.

(*до доньок*).

А ви гостей забавте. Я швиденько...

4. Вихід.

(Ленський і Онегін відходять на право, Таня і Ольга стоять на противному боці).

Тетяна.

Діждала ся — відкрились очі,
 засяло сонце край вікон...
 всі мої сні, і в дні і ночі,
 а він, мій ясний, тихий сон
 все, все заповнить образ милий,
 розкішної так повний сили,
 його ме згадують мені
 й палить душу в любови огні.

Ольга.

Ах, знала я, що ся поява
 Онегіна нам принесе,
 мабуть на всіх спаде неслава,
 сьміх сусідів нанесе!
 Піде обмова, піде друга,
 вкруг буде сьміх лиш і наруга,
 сьміх, і жарт не без гріха,
 що Таня ловить жениха.

Онегін.

(відводить Ленського у бік).

Скажи котра із них Тетяна

Ленський.

Ось та, що все така сумна
 мовчалива, як Сьвітляна.

Онєгін.

Невже ти тую меншу любиш.

Ленський.

А що?

Онєгін.

Я вибравби тамтую,
як би я був, як ти поет.

Ленський.

Ах, милий мій, камінь і філя
вірші і проза, цвѣт і бадилля
не так противні є вони,
як ми оба, як я і ти!

Онєгін.

Лице у Ольги без житя
так як на Вандіка Мадонні
кругла, гарна лицем вона
так як ся місячна луна
на сїм безглузднім небосклонї!
(Ленський відходить до Ольги).

Ленський.

Як радий я, знова я бачусь з вами

Ольга.

Вчера ми бачились.

Ленський.

А всеж день цілий
минув в розлуці
а се вічність.

Ольга.

Вічність

Яке се слово є страшне!

Ленський.

Так слово страшне се
лиш не страшне мені.

(Ленський з Ольгою відходять)

Онєгін (до Тетяни).

Даруєте, я думаю, що вам
буває скучно тут в глухій тишині?

Тетяна.

Ні, я читаю багато...

Онєгін.

Правда, що читання
дає нам харч для розуму і серця,
та все читать не мож здаєть ся.

Тетяна.

Мрію часом, блукаючи в садочку?

Онєгін.

Об чим же ви думаєте, будь ласка?

Тетяна.

Задума се моя подруга
від самих молодечих днів.

Онєгін.

Як бачу, ви розмріяні страшенно.
І я такий давнійше був!

*(Онєгін з Тетяною відходять. Ленський вертає
з Ольгою)*

Я люблю вас, Олю як лише
безумная душа поета
любити тільки може ще.
Усе про тебе я думаю,
усе одного я благаю,
щоби моєю ти була!
Тямиш діточії забави,
як нам душ не сплямив ще гріх?
На личку румянці блукали
а на устах свободний сьміх.
В глуші зеленої діброви
хвилі минали нам чудові
Ленський і Ольга *(разом)*
Під любим крилом тишини
росли з тобою разом ми,
тямиш пророчив нам вінець
в дитиньстві раннім все отець.

5. Вихід.

*(На терасу входить Ларіна з Нянею ; смеркає;
під кінець картини зовсім темно)*

Ларіна.

А, ось і ви! А деж се ділась Таня?

Няня.

Вже мабуть десь із гостем гуляє,
Піду її покличу.

Ларіна.

І скажи їй:
Пора вже в хату йти, гостей голодних
чим Бог післав погостювать!

(Няня відходить)

Прошу вас
будь ласкаві.

Ленський.

Ми в слід за вами

*(Ларіна, Ленський і Ольга відходять; через
кілька хвиль сцена пуста).*

Онєгін.

*(приходить з Тетяною, мовби продовжав за-
чате оповідання)*

Мій дядько знав все шанувать ся;
як не на жарти занеміг,
він доглядать себе велів все
і, лучше видумать не міг!..
Його примір другим наука...

(вже на терасі)

Лиш, Боже мій, яка се мука
сидіти з хорим день і ніч,
не відійти ні кроку пріч.

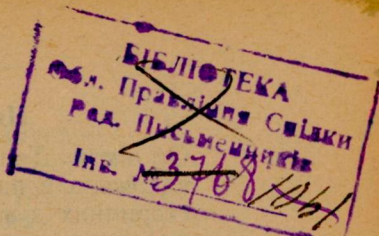
Няня.

(Що вертається з саду в слід за Тетяною і задумливо стає на середині сцени)

Моя голубка склонила головку
і очі спустила, іде тихенько :
чось соромить ся. Ей, чи се
не вподобав сь їй отсей новий панич ?

(відходить похитуючи в задумі головою)

Завіса.

2. Відслона.

1225

(Кімната Тетяни. — Звичайні білі дерев'яні меблі криті перкалем, такіж фіранки, ліжко, над ним поличка з книжками, комода покрита білою скатертю, над нею зеркало, вазони з квітками. При вікні столик, на ньому прибори до писаня).

1. Вихід.

(Тетяна — Филипівна. Тетяна сидить в задумі перед зеркалом, в білому шляфроку, Филипівна стоїть побіч неї).

Няня.

5055

Ну, розбалакалась, пора вже, Таню!
Рано тебе розбуджу я до церкви —
[засни скорійш.

Тетяна.

Не спить ся, Няню, тут так душно!
Отвори вікно: сядь при мені.

Няня.

Що, Таню, що тобі?

Тетяна.

Скучно, —

Поговорім о давнині.

Евген Онегін.

ЦЕНТРАЛЬНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

ХНУ ІМЕНІ В. П. КАРАЗІНА

Ім. М.

А569438

Няня.

Об чімже, Таню? Я, бувало,
вдержала в пам'яті чимало
старинних дум і небилиць
про злих чортів і про дівичь,
а нині все забула, Таню;
що знала, те забула, так!
се старости певніський знак —
пропало!

Тетяна.

Розкажіть же, няню,
як ваші юні дні пройшли
чи ви любили там коли?

Няня.

Е, деж там, Таню, в наші літа
не знали ми про те чуття
а то свикрівонька моя
зігнула би мене зі світа!

Тетяна.

О, якжеж ви звінчались, няню?

Няня.

Так видно Бог хотів. Мій Вáньо
хороший був козак, як цвіт
а мала я тринадцять літ.
Неділі дві ходила сваха
до нас у дім і на кінець
благословив мене отець,
я плакала лиш, бідолаха...

З риданнем косу розплели,
зі сьпівом в церков повели
і ось ввели в сімю чужую.. —
Е, ти не слухаєш мене!

Тетяня.

Ах, Няню, Няню, я горюю
здаєть ся, любонько моя,
я плакать і ридать готова...

Няня.

Дитя моє, ти нездорова,
Боже помилуй, і спаси!
Дай, окроплю тебе водою!
Ти вся гориш.

Тетяня.

Я не слаба,
Я, знаєш, няню закохалась!
Лиши мене, піди!

Няня.

Що кажеж?

Тетяня.

Піди, лиши мене саму —
дай лиш перо, папір прилагодь і стіл пристав
я швидко ляжу! Иди вже!

Няня.

Прощай, добраніч, люба Таню!

2. Вихід.

Тетяна *(сама, зразу задумуєть ся, потім встає зворушена, з виразом рішучости).*

Пращай, так най вже стане ся! Я мушу
від строгих мук звільнити душу
і тайне серденька биття,
розкажу врешті все чуття.
Я пила трутиту з жаждою,
тепер пропало все життя.
Усе, усе він при мені
і в ясний день, і в ніч у сні.

(сїдає при столику, пише, нараз задержуєть ся)

Нї, се не те!
Зачну на ново.

(дре письмо).

Ах, що мені, я вся горю,
Не знаю, як зачать!

(пише, потім задержуєть ся, і читає написане)

До вас сей лист, чиж недоволі,
що можу я єще сказать?
Тепер, я знаю, в вашій волі
мене погордою скарать...
Лиш ви мені за зле не майте,
хоч дрібку ви любіть мене,
ах, не покиньте лиш мене;
Спершу ще я мовчать хотїла,
сховати тайну в глибині,
мойого серця аж на дні!

О, так, клялась я схоронить в душі при-
знання мого кохання і туги. Та щож, не
в силі я собі розказувать. Най буде! Те, що
бути має вже. Сьмілійш, най знає він усе. (*пише*)

Нащо ви навістили нас?
В глуші забутої оселі
я ніколи не знала-б вас,
провела-б дні свої веселі.
Душі нестямної кохання
мені тепер вже не здавить!...
А так знайшла-б собі другого,
звикла-б я до нього
і врешті з ним могла-б жити.

(задумуєть ся, потім нараз встає)

Із другим!

Ні, нікому на сьвіті
не віддала-б серця я,
бо разом суджено нам жити,
се воля неба і моя!
Усе життя моє — дорога,
що прямувала до тебе.
Я знаю, ти прийшов від Бога.
На віки я люблю тебе.
Ти в сонних мріях все являв ся,
незнаний, милий був мені;
чудовий вид мене томив
в душі твій голос роздавав ся
давно... Ні, то не був лиш сон!...
Ти лиш ввійшов, я вмиль спізнала
і в серцю мовила: се він!
Неправдаж! Я тебе стрічала...

ти все до мене шепотів,
коли я бідним помагала,
або молитвою втишала
журбу нестямної душі.
І в ту саміську хвилину
не ти усе до мене линув,
в прозорчій темноті сїяв,
прилинув тихо д' ізголовю,
не ти з відрадою і любовю
словом надії потїшав?

(підходить до стола і знов пише)

Хто ти? Чи небо тебе прислало?
Чи пекло чорне тут пригнало?
Мої сумніви вкороди!...
Чи може вся любов даремна?
Душі сю пїтьму розсвіти,
най ніч моя мине ся темна!

(встає і ходить в задумі)

Най буде так! судьбу мою
від нинї я тобі вручаю,
перед тобою сльози ллю,
в тебе підмоги я благаю!
Подумай лиш, я тут сама!
Нїхто мене не розуміє,
серденько тут моє марнїє
і тихо гину тут сама!
Я жду тебе, єдиним словом
надїю серця оживи,
або тяжкий сон перерви,
або згаси сьвятий огонь любови

(підходить скоро до стола, і підписує письмо)

Скінчилось ! страшно прочитать,
я з сорому аж завміраю !...
Та йому можна довірять,
вручаю я сьміло все йому

(запечатує лист. Кладе його на стіл, і підходить до вікна та відслонює фіранку. В кімнату вливається соняшне сяйво. В далі чути гру пастуха.)

Ах ! ніч минула, проснулось все
і сонечко встає !
Пастух вже грає, спокійно скрізь
а я, ох, Боже !

3. Вихід.

(Двері тихенько отвирають ся, і в кімнату входить тихенько Няня)

Няня. *(ще не бачить Тетяни).*

Пора, дитя моє, вставай !
Ах, ти серденько вже готова.
О, пташко ранішня моя !
У вечір так боялась я...
Ну, слава Богу, ти дитя здорова,
не ма й сліду нічних примар,
а на лиці румянця жар !

Тетяна. *(бере письмо зі стола.)*

Ах, няню, просьба є до тебе...

Няня.

Гаразд, кохана, прикажи.

Тетяна.

Бо бачиш, нині я в потребі,
я бачиш... Ах, не відкажи...

Няня.

Кохана, Бог тобі порука...

Тетяна.

Скорійш пішли тихенько внука,
най се письмо віддасть тому!..
сусіду... і скажи йому,
щоб він не говорив ні слова,
від кого сей приносить лист.

Няня.

Кому ж його нехай віддасть?
Я нині бачиш невторопа!
кругом сусідів аж кипить,
хтож в силі їх усіх злічить!

Тетяна.

Як недогадлива, ти, няню!

Няня.

Не гнівай ся, лебідку мій!
Старій тупіє розум, Таню!
Давнійш я мала розум свій:
бувало я скоро догадалась!

Тетяна.

Ах, наню, няню, се дурниця!
тут ні при чому розум твій.

ти, бачиш лист віддай сей мій
Онєгину...

Няня.

Ох, Боже, Боже !
Не гнівай ся, душе моя
ти знаєш, невторопа я!
Ах щож? Ти знова побіліла?

Тетяна. *(віддає письмо).*

Нічо се, няню, не журись,
скоренько внука лиш пішли,

(Няня бере лист, і стоїть нерішено. Тетяна дає їй знак, щоби відійшла. Няня стає при дверях розважає, вертає знов, врешті оказує, що зрозуміла і відходить. Тетяна сідає при столі і криє лице в долонях).

3. Відслона.

(Инша частина городу Ларіни, густі корчі, старі лавки, грядки, дівчата збирають малини в корчах. Хор між корчами в глибині).

1. Вихід.

Хор дівчат.

Гей, дівчата тут ходіть
Гей, ходіть же в тую мить,
бо тут скрипка так співа,
що аж в жилах кров гуля.
Гей ходімо в танець знов,
нехай в жилах грає кров!
Щоби сей із диву впав,
Хто серденько ваше вкрав!
Без упину мучте їх,
кара мусить стрінуть злих,
вони все морочать нас,
так нехай всі терплять враз!
Як їм в серці бухне жар,
най пізнають строгість кар,
кождий вбачить скільки варт,
як їх стріне сьміх і жарт.

2. Вихід.

Тетяна.

(вибігає дуже зворушена і знеможена паде на лавку).

Він тут! тут Євген є!
 О, Боже, що подумав він?
 Що скаже він?.. Ах, на віщо
 Йому письмо писала я?
 А серце ось тепер сказало,
 що насьмієть ся з мене він,
 мій коханий, дорогий!
 О, Боже мій, як я нещасна
 Ах, Боже мій!.. Іде, я чую,
 Так, його хід; Ах, се він!

(Входить Онегін, Тетяна зриваєть ся, він наближаєть ся до неї, вона опускає голову. Через якийсь час обое мовчать).

Онегін.

Ваш лист дістав я!

(Тетяна хоче щось сказати, Онегін жестом здержує її.)

Не відпирайтесь. Я читав
 душі невинної признання,
 любви сьвятої почування...
 Ся ваша щирість є сьвята!
 Она збудила у мені
 давно забуті хвилини
 Но вас хвалить я не буду,
 я вам за неї відплачу

признанням щирим без вагання!...
Сповідь послухайте мою!
Себе на суд вам віддаю!

Тетяна. *(до себе).*

О, Боже, що я чую! що я чую!

Онєгін.

Якби життя в домашнім крузі
я обмежить забажав
і жить при жіночці — подрузі
приємний жереб був би дав,
покірно-б я осьтут клякнув,
до щастя руки простягнув!..
Та я не можу жить в спокою,
йому чужа душа моя,
даремно борюсь із собою
вас зовсім не є гідний я.
Повірте, совість вам порука,
подружжє для мене мука. —
Хоч якби не любив я вас,
привикши розлюблю сейчас.
Супружя вязів нич не зломить
поломить крила в клітці птах...
Глянь, як життя понурий шлях.
Весни житя нам не вертати,
ні днів весни нам не вертать,
я вас люблю любовю брата,
лиш годї вас з душі кохать.
Побачиш ще колись, дівчино
що те, за чим тепер ти гинеш
полуда, соннії мари лиш!

(у віддалі чути хор дівчат, що вертають домів).

Хор.

Гей, дівчата, тут ходіть,
гей ходіть-же в тую мить,
бо тут скрипка так сьпіва',
аж у жилах кров гуля!
Гей ходімо в танець знов,
нехай в жилах грає кров!

(хор поступенно віддалюєть ся).

Щоби сей із диву впав,
що серденько ваше вкрав;
Без з'упину мучте їх ,
кара мусить стрінуть злих!
Вони все морочать нас...

*(Тетяна все ще сидить, опустивши голову і за-
кривши лице руками. Онєгін подає її руку,
вона машинально опираєть ся на ній).*

Онєгін.

Послухай краще ти мене;
не всякий так як я пійме,
в біду недосьвід заведе...

*(Тетяна з Онєгіном тихо вертають до дому.
Хор дівчат чути вже далеко).*

Завіса.

II. ДІЯ.

(Театр представляє освічений сальон в домі Ляріни. На середині паникадила, по боках свічки з засвіченими свічками. Гості в бальових строях дуже старого покрою, поміж ними військові в мундірах з двайцятих років танцюють вальс. Старі сидять гуртком любуючи ся танцем. Мама добродійки порозсідали ся на кріслах під стіною. Онегін з Тетяною Ленський з Ольгою беруть участь в танцях. Ларіна безнастанно вештаєть ся по сцені з затурбованим обличчям хазяйки).

Хор.

Отсе вам баль, цілком не ожидали
такої музики! Забава хоч куди!
Давно вже тут нас так не частували!
Се славний пир, не правда що, пани?

Поміщики.

В наших оселях не часто стрічаєм
такі строї і таких музик
інших забав ми тутка не знаєм
як важкі лови, стріли, зойк і крик.

Старші жінки.

Гарна забава, день цілий літають
по дебрах, полянах, болотах — сеж рай!
потому у ліжках знова спочивають,
а жінка сердега варить ще їм чай.

Молодші жінки (*лестять ся до ротного.*)

Ах, ротний Петрович,
як гарно тут, справді! Спасибі вам!

Ротний.

Я сам радий дуже!

Дівчата.

Гуляймо весело всі.

Ротний.

Я також гулять му!
Ходімо гулять!

(Онеґін починає вальса з Тетяною. Окрім них гуляє ще Ротний лиш не довго. Других гулячих пар случайно не ма, так що загальна увага звернена на Онеґіна і Тетяну).

Старші жінки.

Гляньте лиш! Гляньте, — се пара чудова,
давно вже пора би, отсе жених.

Ах бідна Тетяна,
за мужа і пана
дістане тирана;
картяр се, піяк!

Неук він страшний, божевільний,
не хоче цілувати ручок
він фармазон, він пє лише
шклянками все і все вино.

(Онеґін відводячи Тетяну на місце, почув обмову жінок).

Онегін.

Ось вам язички! Наслухав ся до волі я ріжних сплетень гидких. До мене се тичить ся; чого було мені тут приїжджать на скучний празник! Я не прошу Володкови прислуги тої. Буду гуляти все з Ольгою... най ремствує... добре, ось і вона. *(підходить до надходячої Ольги)*. Я прошу!

Ольга *(подає руку)*.

Дуже радо!

Ленський *(підбігає)*.

Се моя черга, знаєш се...

Онегін *(гуляє з Ольгою)*.

Ні, ти ошиб ся.

Ленський.

Ах, що зі мною! Очам не вірю Олю!,
(Онегін з Ольгою танцюють. Скінчивши кілька тур, він примилюєть ся їй. Ленський ще раз просить Ольгу, але Онегін в той час пускає ся з нею в танець. Ольга дуже охотно приймає його примилювання. В танци проходять побіч Ленського; тоді Онегін нарочно нахиляєть ся і шепоче щось до Ольги. Танці оживляють ся, всі танцюють).

Хор.

Отсе вам баль і т. д.

Ленський.

(підходить до Ольги сейчас по скінченню танців)

Невже я заслужив насьмішку тую?
Ах, Олю як жостокі ви зі мною
Що я зробив?

Ольга.

Чим завинила я?
Не розумію!

Ленський.

Усі вже танці, всі вальси
з Онегіном протанцювали,
я все просив вас, виж не хотіли.

Ольга.

Мій любий, все те дуже дивно,
із за дурниць ти сердиш ся.

Ленський.

Що ти верзеш?
Чи міг я рівнодушно глядіть
на се, як ти кокетувала з ним?
Він все так нахилив ся і так
стискав тебе і я бачив, бачив все!

Ольга.

Се жаль і заздрість лиш!
Се пристрасть страх велика!
Я лиш гуляла з ним!
Він милий є.

Ленський.

Милий страх! Ах ти мене не любиш!

Ольга.

Який ти дивний!

Ленський.

Котиліон для мене буде?

Онегін (*підходить*).

Для мене! Слово ви подали.

Ольга.

Додержу я слова!

Ось вам і кара є за заздрість вашу!

Ленський. (*благаючим голосом*)

Олю!

Ольга.

Ні за що!

Глядіте лиш!

Всі панночки з Тріке ідуть сюда.

Онегін.

Хто він?

Ольга.

Француз, у Харликова живе.

(В глибині сцени показується Тріке оточений панями).

2. В и х і д.

Хор дівчат.

Monsieur Triquet !
 monsieur Triquet !
 chantez de grâce
 un couplet.

Тріке.

Куплет я маю при собі
 лиш де Mademoiselle Tetiana,
 най стане тутка при мені
 Car le couplet est fait pour elle.

Хор.

Ось вона, ось вона.

(Тетяну випихають в перед)

Тріке.

Ви тут,
 Voilà царівно того дня.
 Mes dames, я буду зачинать
 ви будьте ласкаві мовчать!

(слідуючі куплети Тріке співає обернувши ся до Тетяни, яка стоїть засоромлена перед ним всі гості оточують їх).

Тріке. *(з великим чутєм)*

A cette fête conviés, de celle dont le jour est fêté
 Contemplons le charme et la beauté.

Son aspect doux et enchanteur répand sur nous
 [tous sa lueur,
 de la voir quel plaisir, quel bonheur !
 Que le sort comble ses désirs, que la joie, les
 [jeux, les plaisirs,
 fixent sur ses lèvres le sourire ! Que sur le ciel
 [de ce pays,
 étoile qui toujours brille et luit,
 elle éclaire nos jours et nos nuits,
 Brillez, — brillez — toujours, belle Tatiana !
 Brillez, brillez — toujours, belle Tatiana.

Хор.

Браво, браво, Monsieur Triquet ;
 ваш куплет пречудовий,
 і гарно гарно так звучить.

*(Тетяна засоромлена кланяється, всі сміються
 ся плещуть. Тріке подає Тетянї звиток паперу
 перевязаний лентою, музика грає мазура)*

Ротний.

Messieurs, mesdames, місця зайнять будь
 ласка, зачнет ся зараз котиліон !

*(Ротний сідає з Тетяною. Другі гості сідають
 парами. Проти Буянова сідає Онєгін з Ольгою.
 Ленський стоїть подалеко них із заду. Мазурка).*

Онєгін (звертає ся до Ленського).

А ти не гуляєш друже ? стоїш немов
 розпаливий Гарольд, що тобі ?

Ленський.

Мені? Нічого, радію з тебе я, ти друг такий чудовий.

(В той час вибрав хтось Ольгу до фігури мазура. Онегін встає і підходить до Ленського).

Онегін.

Що се знов? Не сподівався такого я докору. За що ти сердишся?

Ленський.

Я серджусь? Зовсім ні, люблюсь я, як ти і грою слів і лестним шепотом крутиш всім голови, як ти мішаєш душевний спокій других. Мабуть мало тобі лише Тетяни. Ти хочеш з любови до мене мішати спокій Олі моєї, а там потім сьміять єя над нею ще... Як чесно се!..

Онегін.

Що? чи не здурів ти!

Ленський (чимраз більше гнівний).

Чудово! Мене ще ти обиджуєш і зовеш мене ще божевільним. Від нині вже ти мені не друг! Я не бажаю вже знакомства з вами... Я соромлюсь за вас!...

(В часі розмови загальна увага починає звертати ся на Онегіна і Ленського, танці вже не такі оживлені, в кінці устають зовсім).

Хор (*підходить до сварячих*).
 Ось несподівана сварня!
 яка там сварка закипіла,
 о тут мабуть не в жарті діло!

Онегін (*холоднокровно*).

Послухай, кривдиш ти мене! Доволі звертать увагу нашим криком. Я не забрав іще тобі любви, і признаюсь не маю я охоти її забрать.

Ленський.

Нащож ти шепотів їй щось там стискав руку її, вона сьміялась, червоніла. Що говорив ти?

Онегін (*стараєть ся відвести його на бік*).

Послухай — все те глупо, нас окружують.

Ленський (*не панує над собою*).

Так щож з того? Ви вразили мене і сатисфакції бажаю я!

Хор.

Що сталось, розкажіть же що лучилось?

Ленський.

Тільки бажаю я, щоб сей пан Онегін тут пояснив свої учинки, а він не хоче сього; і я прошу його прийнять мій визов.

Ларіна.

Боже мій в нашім домі. Пане Ленський повздержіть ся! (*перетискає ся через товпу і звертаєть ся до Ленського*).

Ленський.

В вашім домі, як сні золотії,
так діточий мій плив тутка час !
В вашім домі надії новії
і життя ціль знайшов я у вас.
А ось нині наруга стрічає
і моїх мрій загинув вже слід,
друг кохану мені забирає
ще сьмієть ся він з мене і кпить.
Я пізнав тут: дівчина красою
може як ангел бути усе
і гарная, як день, та душею
вона демон, вона смерть несе.
Ах нї ! ти невинна, сьвіте мій !
він підлий, огидний, бездушний
і зрадиик, він все те заплатить !

Ларіна.

Боюсь, щоби в кінці забава
не закінчила ся кєрваво.
Ах, молодіж горяча все,
в них кожда хвиля гнів несе,
що дня готові посваритись
і вже сейчас готові битись !

Ольга.

Душа в ним заздрістю палає
моєїж тут вини не має
ах, кров у них горяча все,
в них кожда хвиля гнів несе,
що дня готові посваритись
і зараз же готові битись.

Тетяна.

Тріпочесь серце, кров палає,
чия вина, не розпізнаю
душу вже жаль страшний, безмежний
а серце все томить сум і жах. [приляг
Мені здаєсь, немов безодня
в низу чорніє і шумить,
все страшно, страшно!
серденько з жаху аж щемить,
та вже втікати я не годна
та я мовчу; чого ридать?

Онегін.

Промовило моє чуття
на що ломати те життя,
засліплений, немов шалений,
любов я нищу небуденну,
він моїм другом чейже був
і вік наш разом проминув;
тепер мені тра показати
своє справдешне почуття
а не ломати те життя.

Хор.

Невже тепер отся забава
закінчить ся здаєсь кєрваво!
Ах молодіж горяча все,
в них кожда хвиля гнів несе,
що дня готові посваритись
і вже в одну мить стануть битись...

Онегін. (до Ленського).

До услуг ваших я
я слухав вас, тепер вже годі!

Шалені ви, здається,
і вам отсе послужить до направи.

Ленський.

Єще побачим,
хто кого побідить,
Нехай шалений я,
а ви є і зрадник
і безчесний!

Онегін.

Ленський! Я сейчас убю вас!

(Кидається до Ленського. Їх розборонюють, Ларіна, Ольга, часть гостей держать Ленського. Онегін стоїть відвернувши ся).

Хор.

Що за скандал! Ми не допустим
до того всього, вже годі,
ми їх просто з дому вже не пустим,
держіть їх, або полетіть ся кров.

Ольга.

Мій милий, ах послухай, я благаю!

Ленський.

Ах, Олю! прощай, прощай на вік!
(вириваєть ся. Онегін скоро виходить.) (Ольга паде замліла на руки Ларіни. До неї підбігають дами)

Хор.

Все даремно!

Завіса.

2. Відслона.

(Над берегом ріки порослим деревами, — сільський млин. — Рано).

1. Вихід.

(Сцена спершу пуста. Входять Ленський із Зарицьким. Ленський понурий, задуманий кидається сей час на траву під деревом).

Зарицький.

Ну, щож то, здається противник
ваш не явився.

Ленський.

Він прийде, ще час.

Зарицький.

Не розумію, що се в тім мабуть буде,
що він не йде! Крайний вже час!
Я думав, що він жде на нас!

(Зарицький відходить і розмовляє з мельником що вийшов із млина, і показує на камінь колеса).

Ленський. *(виходить на перед).*

Куди, куди, куди ви вже поділись, весни
[життя щасливі дні?

Що станеш завтра, не відаю,

тужним лиш оком споглядаю
що скрила пільма незнана.
Най буде, як судьба бажа!
Чи згину я стрілою вбитий,
чи мимо пролетить вона,
най буде, най мине весна
і час єще непережитий!
Благословлю я забуття,
благословлю кінець життя.
Засяють завтра ясні зорі
і сонце кине світла сніп
а я у смерті втону морі
і в зимний зложуть мене гріб.
І пам'ять юнака-поета
похолоне швиденька Лета,
забуде світ мене, а ти!..
Скажи, чи прийдеш, зоре краси
сльозу пролити на могилі,
згадавши щастя давних літ,
бо я тобі любив дав цвіт,
як нам минали ясні хвилі!
Ах, Олю, я тебе любив,
тобі єдиній присвятив
мого життя щасливі хвилі,
прийди на гріб, ти друже мій
і раз заплач, хоч раю мій!

(Зарицький підходить до Ленського.)

Ось і вони! А з ким же ваш приятель?
Не пізнаю!

*(входить Онеґін, і слуга його Гільо, що несе
пістолі).*

Онегін.

Я прошу вас вибачати :
Я опізнив ся троха.

Зарицький.

Позвольтеж, деж ваш секундонт ?
в дуелях клясик я, педант ;
люблю методи всі, науки,
і чоловіка застрілить позволю я
не як небудь, а в строгих правилах
[лиш штуки,
як вимагає того час...

Онегін.

За се хвалю я тільки вас !
Мій секундонт, ось він,
мій друг, добродій Гільо !
І я не бачу перешкоди,
що він у службі є моїй,
бо хоч не шляхтич він, мій пане
та дуже чесний, а се стане...

(Гільо кланяється, Зарицький відповідає мовчки).

Онегін. (до Ленського).

Щож ? Зачинать ?

Ленський.

Зачнемо, можна !

(Зарицький відходить з Гільо на бік для переговорів. Ленський і Онегін стоять відвернувши ся один від одного).

Ленський — Онєгін.

Вороги! Недавно нас обох
жадоба мести розвела!
Недавно ми разом в спокою
ділили думки всі і діла
і ділили дружно. Нині ось
як вороги стаєм до бою
і друг для друга в тишині
готовим смерть так власновільно...
Не засьміять сяб нам, як ще
кров з ран болючих не тече?
Не розійтись нам добровільно?
Ні! Ні!

(Зарицький і Гільо зладили вже пістолети і розміряли місце. Зарицький розставляє противників, і подає їм пістолети. Засумований Гільо ховаєть ся за дерево.)

Зарицький.

Тепер сходіть ся!

(Плеще 3 рази в руки. Противники, ще не ціляючи, поступають чотири кроки вперед. Онєгін, наступаючи, піднімає пістолет і стріляє. Ленський, що міряв також, упускає пістолет і паде. Зарицький і Онєгін кидають ся до Ленського.)

Онєгін.

І щож?

Зарицький.

Вже труп.

(Онєгін закриває лице руками)

Завіса.

III. ДІЯ.

(Одна із бальових саль богато паньского дому в Петербурзі. При відкритю завіси гості проходять польонезом по парі по сцені. По скінченю польонеза, одні сідають, другі говорять зі собою в групах.

1. Вихід.

Онєгін

(прийшов в часі польонеза, стаєть під стїною на право, близько сцени).

І тутка скучно! блеск і суєта кімнат
тих пишних не розгонять
вже туги, що сіла у грудях.

Мій друг з руки моєї згинув
а я без ціли так прожив
до дваццять і шести років
а вік мій марно, так пролинув,
без служби, без рідні, без діл,
себе заняти я не вмів!

Нїде не знайду вже спокою,
мене не прийме дружний дах,
журба усе іде за мною
і душу мучить вічний страх!
Покинуть я хотїв оселї
де вічно згадки невеселї,

де сонний привид мертвих віч
не відходить від мене річ.
Зачав я подорож без ціли,
блукав, де зір мене вів
та щож, спокій знайти не вмів
і подорожі надоїли
я повернув ся і попав,
як Чацкий, з корабля на баль.

(Відходить в глибину сцени, і оглядає тих, що проходять попри нього. За часок, загальна увага всіх звертаєть ся на нього).

2. Вихід.

(Входить князь Гремін під руку з Тетяною. Вона одіта дуже багато).

Хор.

Княгиня Греміна, дивіть ся!

(Тетяна сідає. До неї підходять гості, із поважанєм витають її).

Хор.

Де, де вона? Сюда гляньте,
ось та, що сіла при столі.

Онегін *(довго дивить ся на Тетяну).*

А гдеж она? Сюда дивіть ся!

Яка чудова є вона!

Невжеж Тетяна, певно ні!

як? із западної оселі?

Нї, не вона, нї, не вона!

Чудова страх і величава,
царівною здаєсь вона!

Тетяна (*обертається до окружающих її*).

Прошу, скажіть, хто то там
із мужем?

Хор.

Чудак се крайний і не хитрий,
отсе є підлий, божевільний!
В чужих краях бував і ось,
вернув ся знов до нас, Онегін.

Тетяна (*здрігнула ся, і ледви здержує
зворушене*).

Евгеній.

Хор.

Він знайомий вам?

Тетяна.

Сусід він із села ще нам: (*на бік*)
О, Боже, поможи укрить
душі моєї хвилювання.

Онегін.

Скажи князю, прошу, не знаєш ти,
хто там в малиновім біреті,

(*показує на Тетяну*)

з еспанським послом, там сидить?

Гремін.

Ага, давно ти не був у сьвіті!
пожди, тебе представлю я.

Онєгін.

Та хтож вона ?

Гремін.

Жена моя !

Онєгін.

Твоя жена. Ти є жонатий ?
Давно вже ?

Гремін.

О так, від двох лїт.

Онєгін.

Із ким.

Гремін.

З Ларіною.

Онєгін.

Тетяна ?

Гремін.

Ти знайомий ?

Онєгін.

Я їм сусїд.

Ария Гремїна.

Всеvладная любов буває
і кождому вона сіяє,
так хлопцєви в розмаю лїт,
як тому, хто ввійшов вже в сьвіт !

хто її опертись умів,
на вік себе той погубив !
Онегіне, скривать не стану,
шалено я люблю Тетяну !
Журливо жизнь моя плила,
вона явилась і дала,
як сонця луч чудовий — ясний,
життя і молодість прекрасну.
В тім житю підлоти, облуди,
брехні і інтриг — підлих зрад,
де пишна маска криє бруди,
приятельських — нещирих рад,
там, де обмови дуже много,
де злість не пощадить нікого,
де блеск жите ціль всіх доріг
а підлість повзає край ніг,
серед холодної обмови
де правди сьвіт давно вже вмер
і чоло сором давно стер.
серед поганої судьби розмови
Вона блистить немов зоря
на синім, яснім небосклоні,
хоч сього вже не гідний я,
ангелом є мені Тетяна.

(до Онегіна)

Ну, тож ходім, тебе представляю я,

(підводить його до Тетяни)

Таню, позволь тобі представить
рідню і друга могого Онегіна.

(Він низько кланяється, Тетяна кланяється йому поважно, мов між ними нічого не було).

Тетяна.

Я дуже рада,
Стрічалась перше з вами.

Онєгін.

Ах правд... так давно !

Тетяна.

Відкіля ?

Чи не із наших ви сторін ?

Онєгін.

О нї, я в Росію вернув ся
з далекої чужини.

Тетяна.

Давно ?

Онєгін.

Доперва.

Тетяна. (до Гремїна.)

Друже, я змучена.

(Опираєть ся на Гремїна, і відходить відпо-
відаючи на поклони).

Онєгін.

Невже се та сама Тетяна,
якою я в писї своїй
погордував і правив їй
з зарозуміlostю науки

і щастя випустив із руки?
Сей щирий лист, ще тямлю я,
а я любов її відкинув,
невже би се була вона,
так спокійненька, сьміла так?
Ах, що мені? Я мовби в сні!
Що се ворушить ся в глибині
душі холодної моєї,
розпука — каяття, чи знов,
забута вже давно любов?
Ох так! без сумніву люблю я,
люблю, як хлопець повний страсти болю.
Так най вже стане ся, я мушу
від строгих мук звільнити душу
і рай знайти у трутині!...
Той образ все є при мені
і в ясний день, і в ніч у сні!
(відходить, — танець починаєть ся)

(Завіса спадає.)

2. Відслона.

(Сальон князя Греміна. Входить сама Тетяна з письмом в руці).

Тетяна.

О, як сумно дуже. І знов Онєгін
став на шляху моїм як привид безпощадний
і поглядом палким — любов знов збудив,
і страсть притихлу на ново воскресив,
немовби знов я дівчиною стала,
немовби я із ним не розлучалась !
Ах, годі ! встаньте, хочу я
вам пояснити усе щиро.
Мій пане ! тямите той час,
коли в саді в алеї нас
судьба звела, і я офіру
таку понести мусіла.

Онєгін.

Ах, годі, пані, ласки прошу !
Я ошибнув ся, тепер жалію !

Тетяна.

Онєгіне, тоді, як жалко,
здаєсь, я ліпша ще була,
і я любила вас так палко ;
та щож в вас в серці я знайшла ?

Осуд такий страшний над міру !
Ви не вважали за офіру
малої дівчини любов,
А нині Боже... стигне кров,
як погляд лиш спімну холодний
і тую відповідь ! Та вас я не виню ;
в той страшний час
ви поступили благородно,
я вчула правду лиш від вас
і за те вас ціню як раз.
Тоді, здає ся в тій пустині,
в далі від бурних филь життя
Я не подобалась, а нині,
не хочу знати вас вже я !
Чим я вам стала на приміті?
Чи тим що я у вищім сьвіті
тепер являться можу вже,
що я богата пані є?
Що муж мій честь і славу має
що нам прихильний царский двір ?
Чи може, що днесь мій убір
так велично гепер сіє,
Мене за добичу свою
береш і плямиш честь мою.

Онєгін.

Невже в мольбі моїй покірній
побачить ваш холодний зір
лиш тільки хитрощі невільні?
Мене болить сей ваш докір !
Колиб ви знали, як я страшно
томив ся жаждою любви

як я терпів і як каяв ся,
як я купавсь в сльозах і крові,
як я бажав вас стрінуть знова
і заридать край ваших ніг
і сказати вам: моя чудова
все, все, що лиш сказать яб міг.

Тетяна (*плаче*)

Я плачу.

Онегін.

Плачте, тії сльози
дорожчі над всі скарби сьвіта.

Тетяна-Онегін (*разом*)

Ах, щастя зоря нам с'яла та згасла!
так щастя зоря нам сіяла та згасла!

Тетяна.

Та судьба моя вже рішена безповоротно!
Я вийшла замуж, прошу вас,
мене в спокою вже лишіть!

Онегін.

Лишити Вас? Як? Вас лишити?
Нї! Я хочу вічно бачити Вас
і вічно бути тільки з вами!
ваш усьміх уст, ваш рух і зір
ловить серцем і думками
і подивляти чар весь твій
і знаходити нову красу

се ціль життя — се шлях вірний мій,
сей хрест я радо все понесу !

(Онегін клякає, ловить руку Тетяни і цілує її).

Тетяна.

Мій пане! в вашім серцю єсть
мужеська сила, гордість, честь !

(вириває свою руку і відходить на бік)

Онегін.

Нї, не покину вас вже я !

Тетяна.

Я прошу Вас, лишіть мене
забудьте на все.

Нащо скривать, нащо лукавить :
Я вас люблю !

Онегін.

Що чую я !

Яке се слово ти сказала ?

Радосте і життя !

Давною Танею ти стала !

Тетяна.

Нї ! Що минуло, не вернуть !

Я віддана тепер другому,

вже рішена судьба моя !

Вірна на віки буду я !

Онегін *(паде на коліна).*

О, не кажи, мене ти любиш
нащо ломать менї житя,

і своє життя також загубиш.
 Се воля неба, ти моя!
 Усе життя твоя дорога,
 що прямувала до мене,
 і знай, що я прийшов від Бога,
 на віки, я люблю тебе!
 Не можеж ти мене покинуть,
 зі мною мусиш разом кинуть
 сей дім, де кохання нема,
 інших доріг шукать дарма!

Тетяна.

Ні, пане! Вірний я остану,
 судьба не вам дала мене,
 з ним буду жить і не розстанусь!
 Ні, мене другий не візьме!

Онєгін.

Ах, мій Боже!

Тетяна.

Прошу вас,

Мене в спокою вже лишіть!

*(Тетяна хоче вийти, Онєгін підходить до неї,
 щоби задержати її. Вона здержує його жестом).*

Тетяна.

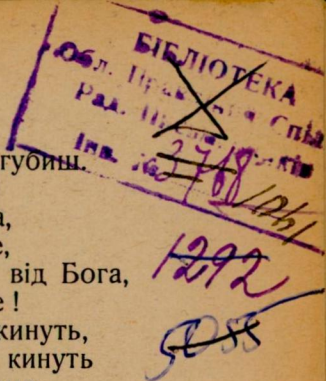
Пращай на віки! *(виходить).*

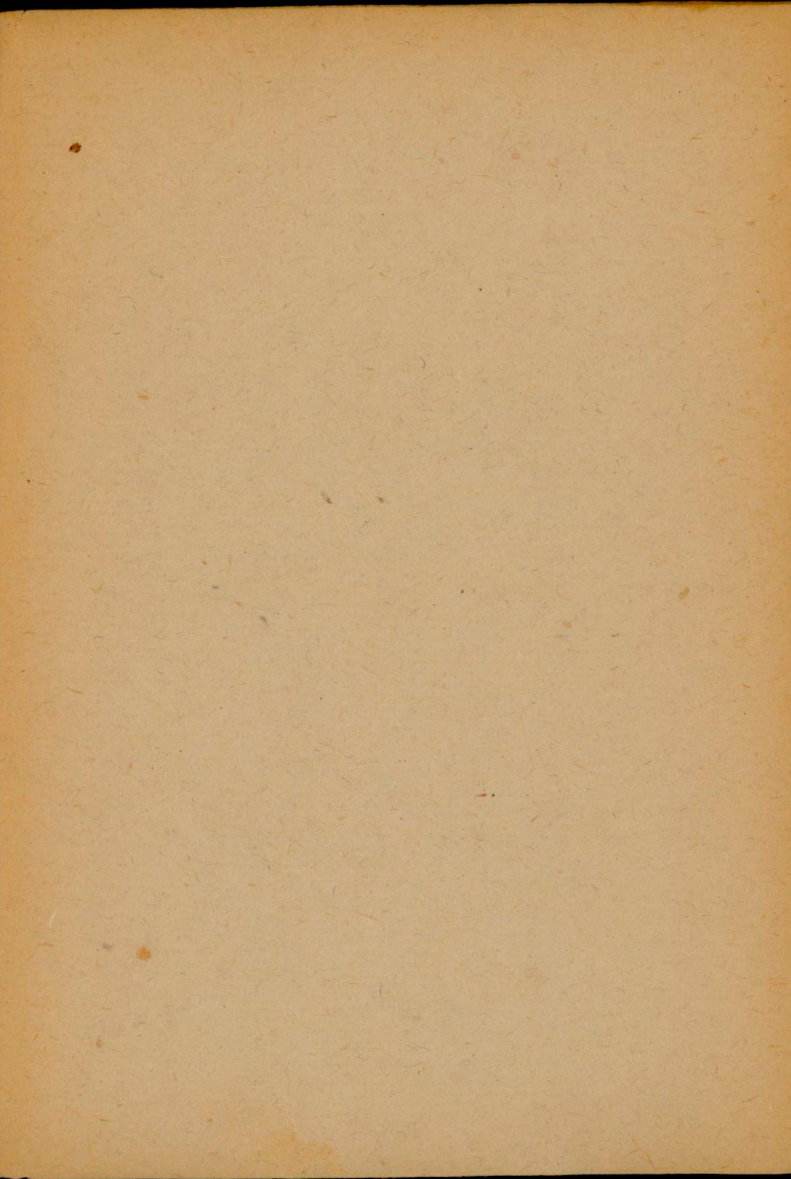
Онєгін.

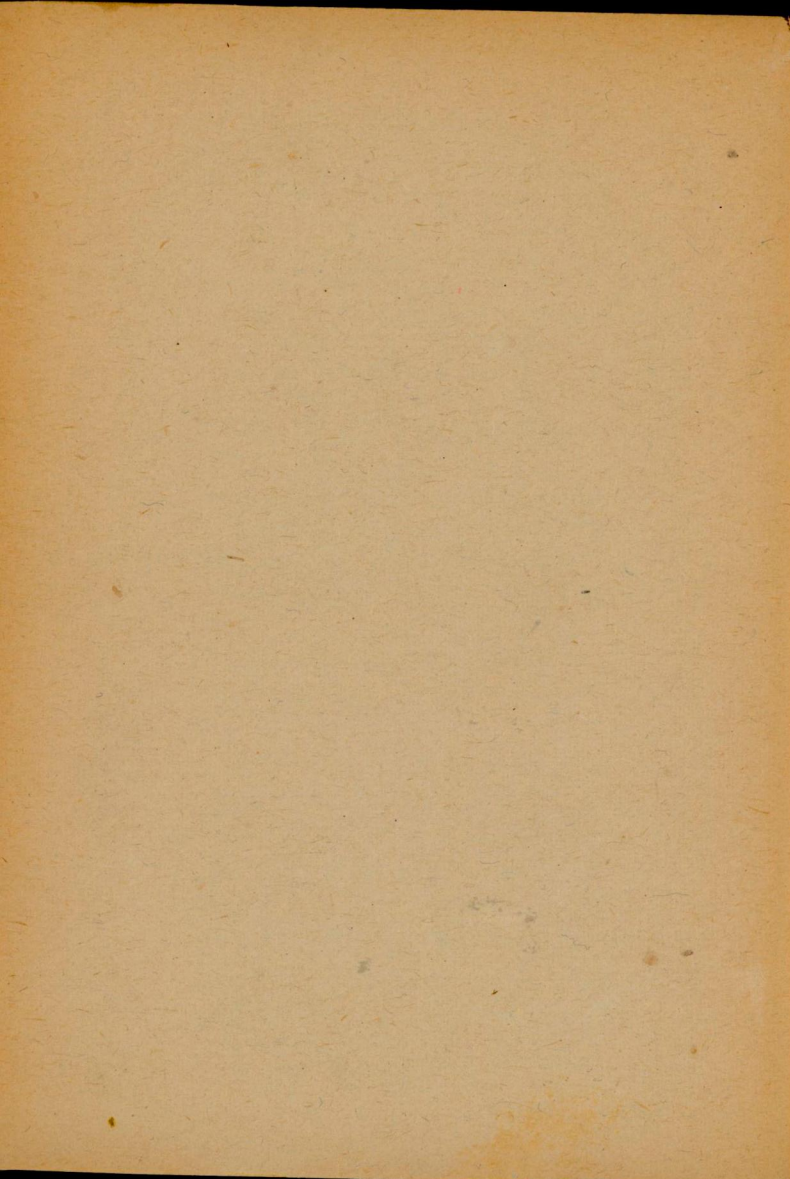
Сум і туга! Отсе судьба моя!

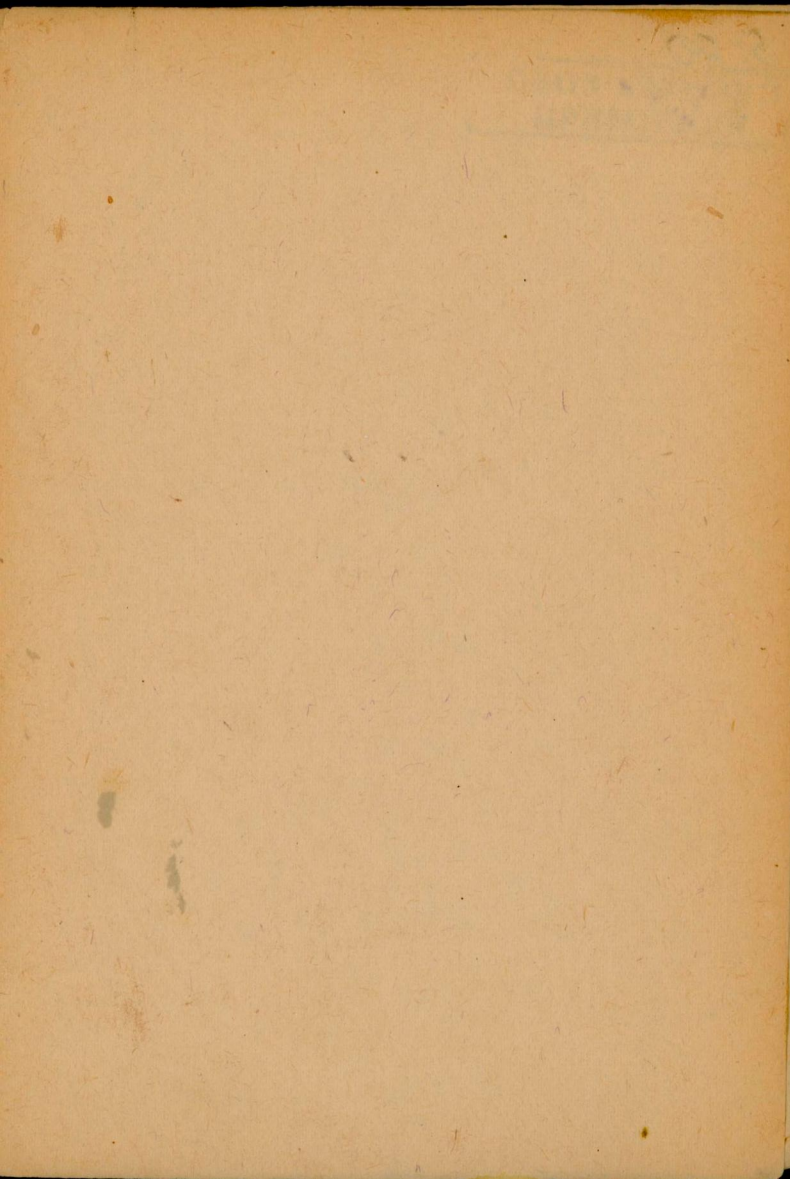
(вибігає).

Кінець.

5-00

1.00

ОБОВ'ЯЗКОВИЙ
ПРИМІРНИК

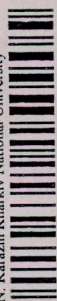
3

П-913-Е.О.

A569738

18.11

V.N. Karazin Kharkiv National University

01105921

5